

VERGİ İDARESİNCE YAPILAN TARHİYATLARDA MÜKELLEFİN İDARİ BAŞVURU YOLLARI

2008

ÜCRETSİZDİR

Bu rehber elektronik ortamda www.gib.gov.tr internet sayfasından ulaşabilirsiniz.

**Ayrıntılı bilgi için
Vergi İletişim Merkezi'nin
444 0 189 no'lu telefon hattına
başvurabilirsiniz.**

www.gib.gov.tr // 444 0 189

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 067
Haziran 2008

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	5
VERGİ İDARESİNCE YAPILAN TARHİYATLARDA MÜKELLEFLERİN İDARİ BAŞVURU YOLLARI	6
UZLAŞMA	7
Hangi Hallerde Uzlaşmaya Başvurulur?	7
Tarhiyat Sonrası Uzlaşma	8
Uzlaşmanın Kapsamı	8
Uzlaşma Talebi	9
Uzlaşma Görüşmelerine Kimler Katılabilir?	10
Uzlaşmanın Sonuçları	10
- Uzlaşmanın Kesinliği ve Dava Konusu Yapılamaması	10
- Uzlaşmanın Temin Edilememesi veya Uzlaşmaya Varılamaması	11
- Vergi Mahkemelerinde Dava Açma	11
- Uzlaşılın Vergi ve Cezaların Ödenmesi	12
<i>Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezalarda uzlaşma gerçekleşmişse</i>	<i>12</i>
<i>Uzlaşma vaki olmamışsa ve yargı yoluna gidilmemişse</i>	<i>12</i>
CEZADA İNDİRİM	13
Cezalarda İndirimden Yararlanmanın Şartları	13
<i>Teminat Olarak Neler Gösterilebilir?</i>	<i>14</i>
<i>Cezalarda İndirim Uygulaması</i>	<i>15</i>
Uzlaşma ve Cezalarda İndirim	15
ÜST MAKAMLARA BAŞVURU	16
Üst Makamlara Başvuru	16
Şikayet Yoluyla Maliye Bakanlığına Başvuru	18
Üst Makamlara Başvuru ve Şikayet Yoluyla Maliye Bakanlığı'na Başvurulmasında Dava Açma Süreleri	18

MİSYONUMUZ

Toplumsal refahın artırılmasına destek sağlamak üzere yeterli geliri adalet, tarafsızlık, verimlilik ilkeleri çerçevesinde toplamak, vergi sisteminin basitleştirilmesi ve uyumun artırılmasına katkıda bulunmak ve mükellefe kaliteli hizmet sunmaktır.

VİZYONUMUZ

Her türlü ekonomik yapı ve aktiviteyi geliştiren, kavrayan; güvenilir, etkin, şeffaf, küresel boyutta öncü ve örnek bir idare olmaktır.

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Vizyonumuza ulaşırken, Gelir İdaresinin tüm çalışanlarının görevlerini yerine getirmede esas alacağı temel değerlerimiz şunlar olacaktır:

Güvenilirlik

Adalet

Tarafsızlık

Etkinlik (Hız, esneklik ve verimlilik)

Saydamlık

Sorumluluk Bilinci

Çözüm Odaklılık

Yetkinlik

Sürekli Gelişim

Katılımcılık

GİRİŞ

Bu broşürün hazırlanma amacı; idare ile yükümlü ya da ceza muhatabı arasındaki uyuşmazlıkların, yargı organlarına intikal etmeden başlangıç aşamasında çözümlenmesi yollarını göstermektir.

Broşürde; mükellefler vergi dairesince yapılan tarhiyatlarda, dava konusu olabilecek idari işlemler için yargıya başvurmadan önce vergi dairesi ile aralarındaki uyuşmazlıkların doğrudan Vergi Dairesi veya Maliye Bakanlığı'na başvurarak nasıl gidereceklerini bulabileceklerdir

Vergi dairesince yapılan tarhiyatlar dolayısıyla kesilen vergi cezalarında hangi oranda indirim yapılabileceği, hangi konularda uzlaşmaya gidilebileceği, üst makamlara hangi şartlarda başvurulabileceği ve mükelleflerin bu süreçte karşılaştığı sorunlar ve çözümlerine broşürde yer verilmiştir.

Mükellefin idari başvuru yolları “Uzlaşma”, “Üst Makamlara Başvurma”, ve “Cezada İndirim” ana başlıkları altında ele alınmıştır.

Bu broşürün siz değerli mükelleflere sağlıklı ve pratik bilgiler vererek bilinçli bir şekilde hareket etmenize katkıda bulunacağını umuyor, çalışma hayatınızda başarılar diliyoruz.

VERGİ İDARESİNCE YAPILAN TARHİYATLARDA MÜKELLEFLERİN İDARİ BAŞVURU YOLLARI

- **UZLAŞMA**
 - **TARHİYAT SONRASI UZLAŞMA**

- **ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA**

- **CEZALARDA İNDİRİM**

UZLAŞMA

Uzlaşma, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatlarda, mükelleflerin adlarına yapılan tarhiyatı yargıya intikal ettirmeden önce vergi idaresi ile tahakkuk edecek vergi ve ceza hususunda anlaşmak için başvurabilecekleri idari bir müessesesidir.

Uzlaşmanın amacı, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi ve kesilen cezalarda dava yoluna başvurulmaksızın vergi idaresi ile mükellefin anlaşması suretiyle vergi alacağının bir an önce hazineye intikal etmesini sağlamaktır.

Uzlaşma, vergi idaresinin tek tarafı olarak yaptığı idari bir işlem değildir. İdari işlemler hakkında yargı yoluna gidilmesine rağmen uzlaşılan hususlar hakkında yargı yoluna gidilememektedir.

Hangi Hallerde Uzlaşmaya Başvurulur?

Mükellefler tarafından vergi ziyanına sebebiyet verilmesinin aşağıda belirtilen nedenlerden herhangi birinden kaynaklanmış olduğu ileri sürülerek uzlaşmaya başvurulabilir.

- Tarhiyatta, Vergi Usul Kanunu'nda yer alan vergi hataları veya bunlar dışında her türlü maddi hatanın bulunması,
- Yetkili makamların mükellefe yazı ile yanlış izahat vermiş olması ve bir hükmün uygulanma tarzında yetkili makamların görüş ve kanaatini değiştirmiş veya bu hükme ait bir içtihadın değişmiş olması nedeniyle mükellefin yanıltılmış olması,
- Mükellefin kanun hükümlerini yeterince bilememesi,
- İhtilaf konusu olayda yargı kararları ile idarenin görüş farklılığının olması.

Türk vergi sisteminde uzlaşma, tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası olmak üzere iki şekilde düzenlenmiştir. Tarhiyat öncesi uzlaşmaya vergi incelemesine dayanılarak salınacak vergi ve kesilecek cezalar konusunda henüz vergi salınmadan, ceza kesilmeden gidilmekte, tarhiyat sonrası uzlaşmaya ise adına vergi salınan ve ceza kesilen mükellefler başvurabilmektedir. Mükellefler bunların yalnızca birinden faydalanabilirler. Bugün itibariyle uzlaşma, Vergi Usul Kanununun Ek 1–12 nci maddeleri ile Maliye Bakanlığınca yürürlüğe konulan Uzlaşma YönetmeliĐi ve Tarhiyat Öncesi Uzlaşma YönetmeliĐi'nde yer alan düzenlemelere göre yapılmaktadır.

TARHIYAT SONRASI UZLAŞMA

Tarhiyat Sonrası Uzlaşma; verginin tarh edilmesi ve cezanın kesilmesinden sonra başvurulabilecek bir yol olduğundan Tarhiyat Sonrası Uzlaşma olarak adlandırılmıştır. Dolayısıyla Tarhiyat Sonrası Uzlaşmaya başvurabilmek için vergi idaresi tarafından verginin tarh edilmesi ve/veya cezanın kesilmesi ve mükellefe tebliğ edilmiş olması gerekir.

Uzlaşmanın Kapsamı

Tarhiyat sonrası uzlaşmanın kapsamına; vergi daireleri tarafından mükellef adına ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen ve vergi dairelerinin tarha yetkili olduğü bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilecek vergi ziyayı cezaları (usulsüzlük ve özel usulsüzlük özel usulsüzlük cezaları ile Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde yazılı fiiller nedeniyle tarh edilen vergi ve kesilen ceza hariç) girer. Beyana dayanılarak tarh edilen vergilerin uzlaşma konusu yapılması mümkün değildir.

Mükellefler tarafından kanuni süresinden sonra verilen beyannameler ile Vergi Usul Kanununun 371 inci maddesine göre piőmanlık talepli olarak kabul edilen ancak şartların ihlali nedeniyle

kanuni süresinden sonra verilen beyanname olarak işleme tabi tutulan beyannameler üzerinden tahakkuk fişi ile tahakkuk ettirilen vergilere ilişkin olarak kesilen vergi ziyayı cezaları da uzlaşma kapsamındadır.

İkmalen veya re'sen yapılan tarhiyatlarda mahsup dönemi geçmiş geçici verginin de bulunması ve bu tarhiyata karşı uzlaşma talep edilmesi halinde, uzlaşmanın sağlanması sonucu düzenlenen uzlaşma tutanaklarında (vergi/ceza ihbarnamesinde yer almasa bile) mahsup dönemi geçmiş geçici vergi asıllarına da yer verilecek, uzlaşılan tutarlar uzlaşma tutanaklarına yazılacak ve uzlaşılan tutar için mahsup dönemine kadar **gecikme faizi** hesaplanacaktır.

Uzlaşma Talebi

Uzlaşma talebi;

- Mükellef, vergi sorumlusu veya noterden alınmış vekâletnameye dayanarak bunların vekili,
- Tüzel kişiler, küçükler ve kısıtlılarda ise bunların kanuni temsilcileri tarafından talep dilekçe ile yetkili uzlaşma komisyonlarına veya mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine dilekçe ile yapılması gerekmektedir.

Dilekçenin taahhütlü posta ile gönderilmesi de mümkündür.

Uzlaşma talebi, ihbarnamede yazılı vergi ve cezanın tamamı için yapılır.

Uzlaşma talebi, vergi/ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren **30 günlük süre** içerisinde yapılır. Bu süre dolduktan sonra uzlaşma talebinde bulunulması mümkün değildir.

🔗 **Uzlaşma Görüşmelerine Kimler Katılabilir?**

- Mükellef, vergi sorumlusu yada noterden alınan vekaletname ile bunların vekilleri,
 - Tüzel kişiliklerde, küçükler ve kısıtlılarda bunları temsile yetkili kimseler,
- katılabilir.

Uzlaşma sırasında mükellef isterse hukuki bir belgeye dayandırmak koşuluyla bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ve 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanununa göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir. (Bu kişiler uzlaşma görüşmelerinde sadece görüş açıklayabilirler, görüşmeler sonucunda düzenlenecek tutanaklara imza atamazlar.)

Uzlaşmanın Sonuçları

🔗 **Uzlaşmanın Kesinliği ve Dava Konusu Edilememesi**

Uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği vergi dairesince hemen yerine getirilir. Üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit edilen hususlar hakkında dava açılmıyacağı gibi hiçbir merciye şikayette de bulunulamaz.

Uzlaşmaya varılması halinde uzlaşmaya varılan vergi ve vergi ziyayı cezasına karşı dava açılmaz.

Uzlaşma tutanağının vergi dairesine intikali üzerine tarh ve tebliğ edilmiş vergi ve ceza, uzlaşılan vergi miktarına göre düzeltilir.

🔗 Uzlaşılan Vergi ve Cezaların Ödenmesi

Uzlaşma konusu yapılan vergi ve cezalarda uzlaşma gerçekleşmişse;

Buna ilişkin olarak düzenlenen uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce mükellefe tebliğ olunmuşsa normal vade tarihlerinde, ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ olunmuşsa ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının **tebliğinden itibaren bir ay içinde,**

Uzlaşma vaki olmamışsa ve yargı yoluna gidilmemiş ise;

- Taksit zamanlarından önce tahakkuk etmiş olması halinde, **taksit süreleri içinde,**
- Taksit sürelerinin tamamen geçmesinden sonra tahakkuk etmiş olması halinde, **tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içerisinde,**
- Taksit süresinin kısmen geçmesinden sonra tahakkuk etmiş olması halinde, yalnızca süresi geçen taksit için, **tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içerisinde,**
- Memleketi terk edenler, ölenler ve benzeri haller dolayısıyla mükellefiyetleri kalkanlar adına ikmalen, re'sen veya idarece tarh olunan vergiler bakımından, **tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içerisinde,**
- Uzlaşma başvurusuna konu edilen vergi ve vergi ziyai cezasının, **dava açma süresinin bittiği tarihten itibaren bir ay içerisinde,**

ödenmesi gerekir.

Uzlaşılan vergi miktarına, normal vade tarihinden uzlaşma tutanağının imzalandığı tarihe kadar geçen süre için ayrıca Vergi Usul Kanununun 112 nci maddesine göre gecikme faizi hesaplanır.

Üzerinde uzlaşılması sonucu tahakkuk ettirilen vergi ve bu vergiye ilişkin hesaplanan gecikme faizi ile vergi ziyai cezasının vadesinde ödenmemesi uzlaşmayı geçersiz kılmaz. Ancak, süresinde ödenmeyen vergi ve ceza için, gecikme zammı ile tahsilat işlemine devam edilir.

CEZADA İNDİRİM

Mükelleflerle vergi idaresi arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların yargı yoluna gitmeden çözümlenmesinin diğer bir yolu da cezada indirim uygulamasıdır.

Mükellefler ve adlarına ceza kesilmiş bulunanlar, Vergi Usul Kanunu kapsamına giren tüm vergi, resim ve harçlara ilişkin cezalar hakkında ihbarnamenin kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde cezada indirim için Vergi Dairesine başvurabilirler. İndirim müessesesinden sadece mükellef veya vergi sorumlusu olan ceza muhataplarının yararlanma imkânı bulunmaktadır.

İndirim uygulamasından yararlanılabilecek cezalar vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarıdır.

Cezalarda İndirimden Yararlanmanın Şartları

- İhbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde ilgili vergi dairesine başvurulması,
- İndirim konusu yapılan cezanın dava konusu yapılmamış olması. Tebliğ üzerine dava açılmasına rağmen, dava açma süresi içinde, vergi mahkemesince henüz karar verilmemiş olması koşuluyla, davadan vazgeçilmesi halinde cezada indirim talebinde bulunulabilir,

- Belirtilen süre içinde vergi aslı ve indirimden arta kalan cezanın ödenmesi,
- Mükellefin, dava açma süresi içinde uzlaşma isteminde bulunması ve uzlaşma tutanağı imzalanmadan uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyan etmesi halinde cezada indirim talebinde bulunma hakkı vardır. Fakat hem cezada indirim hem de uzlaşmadan yararlanma hakkı yoktur. Mükellef vergi ziyasına kaçakçılık sayılan fiillerle sebebiyet verirse bu tarhiyat için ceza indirimi hükümlerinden yararlanabilir, uzlaşma hükümlerinden ise yararlanamaz,
- Talepte bulunan mükellefin, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkı ile vergi ziyayı cezası ya da usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının indirimden sonra kalan kısmını vadesinde veya 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki kanununun 10. maddesinde sayılan teminatlardan herhangi birini göstermek koşuluyla vadenin bitiminden itibaren 3 ay içinde ödemesi gerekmektedir.

Teminat olarak neler gösterilebilir?

- Para,
- Bankalar ve özel finans kurumları tarafından verilen süresiz teminat mektupları,
- Hazine Müsteşarlığınca ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler,
- Hükümetçe belli edilecek Milli esham ve tahvilat (Bu esham ve tahvilat, teminatın kabul edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden %15 noksanıyla değerlendirilir.)

- İlgililer veya ilgililer lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve alacaklı amme idaresince haciz varakalarına müsteniden haczedilen menkul ve gayri menkul mallar.

Mükellef ödeyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezasını belirtilen süre içinde ödemez veya dava konusu yaparsa bu madde hükmünden faydalandırılmaz. İndirim talebinde bulunan mükellefe talepte bulunduğu vergi ve ceza indirim uygulaması sırasında vergi aslı miktarında herhangi bir indirim söz konusu olmayıp, sadece cezada indirim uygulanmaktadır.

Cezalarda indirim uygulanması;

- Vergi ziyai cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,
- Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarının üçte biri indirilir

UZLAŞMA ve CEZALARDA İNDİRİM

Mükellefler tarafından adlarına ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyata karşı Vergi Usul Kanunu ile kendisine tanınmış olan uzlaşma veya ceza indirimi talep etme haklarından herhangi birinden faydalanmak için vergi/ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihini takip eden 30 günlük süre içerisinde başvurabilir. Tarhiyata karşı Vergi Usul Kanunu'nun 376 ncı maddesinde öngörülen ceza indirimi talebinde bulunulursa;

- Vergi ziyai cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,
- Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarının üçte biri,

indirilir.

